

2020-09-20 Ett är nödvändigt; Jonas Bodin, Diakon Vallentuna församling

**Predikan av Jonas Bodin, diakon, i Vallentuna kyrka,
15:e söndagen efter Trefaldighet, 20 september 2020.**

Tema: Ett är nödvändigt

Jag tror vi alla har hört denna text läsas förut och kanske även hört en och annan predikan kring Marta och Maria.

Låt mig nu ta er med på en resa in i Bibelns värld, så som jag ser och upplever den utifrån att jag bott och levt i Jordanien på Jesu dopplats i tre år. Varje dag har jag sett Jeriko från vardagsrumsfönstret. I horisonten har Olivbergets baksida sträckt sig upp mot himlen och bergskammen har ofta vidrört molnen.

Om vi går in i geografin på Jesu tid, så fungerar Jeriko som transitstad för handelskaravaner på väg till och från Medelhavet via Jerusalem till Asien och Afrika och tillbaka. Dessutom ligger Jeriko inte långt från Döda Havet och har en behaglig vintertemperatur och fantastiska trädgårdar. Jeriko är vinterresidens åt många präster och leviter som regelbundet tjänstgör i templet.

Marta och Maria bor i Betania på vägen mellan Jeriko och Jerusalem. Precis på bergskammen på Olivberget. Kanske 1-2 timmars promenad från Jerusalem och templet. Och ungefär en lång dagstur från Jeriko. Betania ligger strategiskt för övernattnings oavsett om färden går mot Jerusalem eller mot Jeriko.

Är man på väg mot Jerusalem från Jeriko, så kommer man fram till Betania på kvällen. I gryningen eller på morgonen kan färden fortsätta mot templet och vara framme lagom till

2020-09-20 Ett är nödvändigt; Jonas Bodin, Diakon Vallentuna församling

stadspportarna öppnar och försäljarna slår upp sina stånd. Från Jerusalem kan man starta på eftermiddagen och precis hinna upp för Olivberget och fram till Betanias värdshus innan mörkret kommer. Och nästa dag kan man starta utförlöpan ner till Jeriko och komma fram innan kvällen.

Utifrån de möten med Marta och Maria som beskrivs i Bibeln kan jag på goda grunder anta att de tillhör de övre skikten i samhället. Maria äger till exempel en Nardusbalsamflaska som är värd åtminstone en hel årslön för en arbetare.

Marta och Maria bor i Betania. De verkar bo ensamma, för ingen man nämns i samband med dem. Detta får mig att misstänka att Marta är änka eller ogift. Jag kan tänka mig att Marta är värdshusvärdinna. Det skulle passa in i Betania. Troligen har hon ärvt värdshuset från sin man eller sin familj.

Jesus gick i evangelietexten in i byn där Marta bodde med sin syster Maria. Denna familj vet jag att Jesus har hälsat på många gånger. Marta, Maria är kära vänner till honom.

Marta är den som hälsar på Jesus och bjuder in honom till sig när de möts på gatan. Om hon dessutom var värdshusvärdinna skulle det förklara hennes inbjudan. Annars vore det orimligt att en kvinna tar initiativet till att bjuda in en man med sällskap till sitt hus. Det förklarar också hur hon kan ha möjlighet att på kort varsel, från ett möte på gatan, kunna bjuda in Jesus och hans följe till middag. Och troligen nattlogi, eftersom det redan var sent.

Marta är värd för Jesus och hans sällskap. Utifrån min erfarenhet av Mellanöstern, så anar jag här saker som inte syns i texten.

2020-09-20 Ett är nödvändigt; Jonas Bodin, Diakon Vallentuna församling

Hus i Mellanöstern byggs idag liksom på Jesu tid med ett separat gästrum utanför köket och husets hjärta. I detta separata gästrum med egen ingång sitter gästerna (oftast bara män). Där sitter de och samtalar och umgås. Kvinnorna eller tjänarna beroende på hur rik man är kommer och passar upp och serverar mat och dryck. Kvinnorna kommer och går i rummet. De är aldrig stilla eller kan ställa frågor eller ta del av diskussionerna. Men de hör ofta vad som sägs eftersom att de är hela tiden är i närheten. De står oftast precis utanför rummet och är beredda på att passa upp.

Maria sätter sig vid Jesu fötter och lyssnar till vad Jesus har att berätta. När Maria sätter sig vid Jesu fötter för att lyssna bryter hon ett tabu om manligt och kvinnligt. Jag skulle tro att gästerna och lärjungarna, som sitter runt om i rummet börjar vrida på sig och titta obekvämt på varandra. De kanske viskar till varandra: Hur kan en kvinna sitta med här i detta rum? Vad ska Jesus säga om detta?

Dessutom visar detta att hon sitter vid hans fötter att hon vill vara hans lärjunge. En lärjunge är den som sitter vid sin mästars fötter. En apostel.

Marta ser och hör detta och blir orolig. Kanske orolig för om Maria ska tappa ansiktet inför alla gäster. Kanske orolig för sin egen verksamhets rykte och sitt eget rykte? Kanske orolig för vad gästerna ska tycka om Jesus. Kanske orolig för gästernas rykten: att de umgås med en kvinna.

Martas lösning för att rädda allas ansikten är att ställa sig framför Jesus och tala till honom; vilket hon kan göra i egenskap av värdinna. Hennes skäl är giltiga och förnuftiga utifrån att hon är värdshusvärdinna. Hon måste visa att hon

2020-09-20 Ett är nödvändigt; Jonas Bodin, Diakon Vallentuna församling

håller alla lagar, regler och normer inför gästerna som är leviter, präster, skriftlärda och så klart Jesu lärjungar. Hon kan dessutom behöva Marias hjälp med driften av värdshuset.

Herre, bryr du dig inte om att min syster låter mig ensam ordna med allt? Säg åt henne att hjälpa till.

Med sin fråga pålyser Marta på ett fint sätt normbrottet kring manligt och kvinnligt och ger en utväg för alla parter att bibehålla sin heder. Jesus kan enkelt hänvisa till traditionen och be Maria gå därifrån.

Att Marta gärna vill ha hjälp med allt, kan inte handla om servering av gästerna. En så framstående och rik person som driver ett värdshus har tjänare och tjänarinnor som sköter allt det praktiska. Marta är chefen över allt. Hennes fråga tror jag mera handlar om ett vägval, ska Maria följa dig eller stanna kvar här och driva värdshuset med mig?

Gästerna är troligen spända på att höra vad Jesus svarar. Jag skulle tro att hela rummet har stillnat och att man skulle kunna höra en knappål falla i rummet.

Jesus säger: Marta, Marta, du gör dig bekymmer och oroar dig för så mycket, fast bara en sak behövs.

Jesus understryker att Marta oroar sig för fel saker. Hon behöver inte bekymra sig över normer och regler. Hon behöver inte bekymra sig över hur det ska gå med värdshuset i framtiden. Jag tror Jesus sedan säger: Gör dig inga bekymmer. Sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall du få allt det andra också. Gör dig inga bekymmer för

2020-09-20 Ett är nödvändigt; Jonas Bodin, Diakon Vallentuna församling

morgondagen. Den får själv bära sina bekymmer. Var dag har nog av sin egen plåga.

Gästerna instämmer säkert i detta och drar en lättnadens suck när den kontroversielle Jesus lyfter av orons ok av Martas axlar.

Men sedan vänder sig Jesus om och tittar ut över rummet och tittar på gästerna.

Gästerna stelnar till. Vad nu, ska han fortsätta prata och säga något till oss?

Jesus säger: Maria har valt det som är bäst och det ska inte tas ifrån henne.

Jesus tar Maria i försvar och markerar att detta normbrott är okej och understryker att även kvinnor får ta del av undervisningen. Jesus budskap berör alla både män och kvinnor. Alla oavsett kön, klass, ålder eller andra förutsättningar. Alla är välkomna att sitta vid Jesu fötter och ta del av budskapet.

Gästerna kanske reagerar med ilska och förvåning. Kanske skakas de om i sina inre när deras föreställningsvärld och normer bryts. Ska vi inte få leva i våra klara boxar där världen är förutsägbar? Men ingen vågar säga något för de kan inte med att erkänna att de kanske tänkt mindre smickrande tankar om både Maria och Marta. Det viktiga är att hålla hedern intakt och inte tappa ansiktet.

Marta möter vi senare i Johannesevangeliet och då är hon fortfarande värdinna för en middag. Så hon fortsätter troligen med sitt värdshus. När hon möter Jesus och han frågar henne

2020-09-20 Ett är nödvändigt; Jonas Bodin, Diakon Vallentuna församling

vem han är svarar hon: Ja, herre, jag tror att du är Messias, Guds son, han som skulle komma hit till världen. Detta är den första trosbekännelsen i kristendomen ICHTYS. Hon är alltså lärjunge, apostel och värdinna, allt i ett.

Ibland tappar kanske du och jag också fokus i livet. Vi bekymrar oss över vad andra ska tycka och tänka och funderar på hur framtiden ska bli.

Ibland ser vi bara hur våra arbetsuppgifter och vårt ansvar bara ökar och ökar. Alla förväntningar trycker som tunga ok på våra axlar. Vi kanske lånar Martas ord och klagar. Herre, varför låter du mig ensam ordna med allt? Varför kan inte andra hjälpa till?

Kanske är det så att vi själva lagt på oss alltför stora ok av ansvar och uppgifter? Kanske är det så att vi accepterat omvärldens alla krav om än det ena och än det andra?

Det är möjligen så att vi tappat bort att samtala med Jesus och lyssna på Jesus. Det är möjligen så att vi tappat bort att samtala med oss själva och lyssna på oss själva vad vi egentligen vill och tycker.

Kanske vi då skulle må bra av att också stanna upp och sätta oss vid Jesu fötter och lyssna på hans ord.

Vad skulle då Jesus säga till oss?

Jag tror han skulle säga: Sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också. Gör er därför inga bekymmer för morgondagen. Den får själv bära sina bekymmer. Var dag har nog av sin egen plåga. Sen tror jag Jesus skulle säga att i Guds rike är alla välkomna.

2020-09-20 Ett är nödvändigt; Jonas Bodin, Diakon Vallentuna församling

I Guds rike ska alla få ta del av Jesu undervisning oavsett könstillhörighet eller ålder. Oavsett om man är flykting, invandrare eller bofast.

Alla är välkomna att förvandlas av Guds kärlek. Och alla är välkomna att använda sina talanger och gåvor i Guds rike. Alla gåvor och talanger är till för att brukas i kärlekens tjänst.

När du upptäcker att din föreställningsvärld är mindre, dina tankebanor är smalare och dina fördomar är större än Guds: så vet om att Du är fri att ändra på dig.

Du är fri att omformas av Guds kärlek. Världen behöver Guds kärlek strömmande genom dig och mig.

Vi ber: Barmhärtige Gud,
när oro och bekymmer får makt över oss,
hjälp oss då att vila i dig,
skilja mellan stort och smått
och lämna framtiden i dina händer.
I Jesu namn. Amen.

Jonas Bodin, diakon
jonas.bodin@svenskakyrkan.se